

DEKRET

Rady Regencyjnej w przedmiocie dóbr donacyjnych.

My, RADA REGENCYJNA KRÓLESTWA POLSKIEGO, zważywszy,

że znaczne obszary dóbr, własność skarbu polskiego stanowiących, dla celów krzewienia w Polsce obcej narodowości i wiary oraz przeciwdziałania naszym dążeniom narodowym i wolnościowym, w różnym czasie przez ukazy cesarzów rosyjskich oddane były w posiadanie osobom, które się w walce przeciwko Narodowi Polskiemu wyróżniły,

że dobra te wrócić winny do prawowitego rozporządzenia rządu polskiego i posłużyć na to, by ludność bezrolna, robotnicza i małorolna, a w szczególności ofiary wojny i żołnierze zasłużeni wobec Ojczyzny mieli możliwość założenia własnych gospodarstw,

ze przeto, zanim Sejm dobrami temi zgodnie z wolą Narodu rozrządzi oraz ustali podstawy likwidacji stosunków, wynikających z dotychczasowego ich stanu prawnego, — konieczne jest zabezpieczenie całości dóbr donacyjnych oraz płynących z nich intrat —

postanowiliśmy i stanowimy, co następuje:

Art. 1. W celu zabezpieczenia całości i należytego stanu dóbr donacyjnych tudzież płynących z nich intrat, nad wszelkimi dobrami, znajdującymi się na terytorjum Królestwa Polskiego, których tytuł posiadania stanowi nadanie podług przepisów z dnia 4/16 października 1835 roku, ustanowiony zostaje zarząd państwowy, wykonywany przez Ministra Rolnictwa i Dóbr Koronnych.

Art. 2. Bezpośredni zarząd nad poszczególnymi donacjami sprawować będą mianowani przez Ministra Rolnictwa i Dóbr Koronnych administratorowie państwowi pod jego kierownictwem i nadzorem; obowiązki administratorów państwowych powierzane być mogą zarówno powołanym wyłącznie do ich pełnienia osobom, jak i urzędom państwowym lub organizacjom społecznym; zależnie od warunków miejscowych zarząd kilku donacji powierzany być może jednemu administratorowi albo też poszczególne folwarki i użytki, do jednej donacji należące, rozdzielane być mogą pomiędzy kilku administratorów państwowych.

Art. 3. Zarząd dóbr, pozostających pod pieczę kuratorów sądowych i administracji przymusowej, przekazany będzie administratorom państwowym w terminach, przez Ministra Rolnictwa i Dóbr Koronnych w porozumieniu z odnośnymi władzami sądowymi i administracyjnymi ustanowionych; zarówno kuratela sądowa, jak i zarząd przymusowy nie mogą być uchylone inaczej, jak na wniosek lub za zgodą zarządu państwowego i w każdym razie nie wcześniej, jak po przekazaniu zarządu.

Art. 4. Osoby prywatne, pod których zarządem donacje w dniu ogłoszenia dekretu niniejszego pozostają, a więc zarówno donatarjusze i ich pełnomocnicy, jak i dzierżawcy i administratorowie poręczający — mają w terminie 3-miesięcznym od dnia ogłoszenia przepisów niniejszych pod rygorem art. 139 Kod. Kar. przedstawić Ministrowi Rolnictwa i Dóbr Koronnych dokładne sprawozdanie o stanie pozostających pod ich zarządem dóbr tudzież rachunki z pobranych sum i poczynionych wydatków podług ustanowionego wzoru; w zasługujących na uwzględnienie wypadkach termin ten może być przez zarząd państwowy przedłużony.

Terminy i sposób złożenia sprawozdań i rachunków przez kuratorów sądowych i zarządców, ustanowionych z ramienia administracji przymusowej, zostaną ustalone w porozumieniu z właściwymi władzami sądowymi i administracyjnymi.

Art. 5. Do zarządu państwowego, stosownie do przepisów niniejszych ustanowionego, należy wykonywanie wszelkich praw, jakie z tytułu posiadania dóbr donacyjnych wynikają, lub są z niem związane, a także wszelkie czynności, wchodzące w zakres administrowania i eksploatacji dóbr donacyjnych, a więc bezpośrednio zarządzanie dobrami, jak również zawieranie, przedłużanie i rozwiązywanie wszelkich dotyczących dóbr donacyjnych umów, najem oficjalistów i służby, prowadzenie procesów sądowych i wogóle wszelkie czynności, jakie z istoty zarządzania majątkiem wynikać mogą.

Art. 6. Zarząd państwowy mocen będzie z zachowaniem nabytych w dobrej wierze praw osób trzecich uchylać lub zmieniać wszelkie, dotyczące administracji majątku, zarządzenia donatarjuszy, ich pełnomocni-

ków i wogóle osób, pod których zarządem dobra donacyjne przed ogłoszeniem przepisów niniejszych się znajdowały.

Art. 7. Zawarte przed ustanowieniem zarządu państwowego umowy dzierżawne, administracji poręczającej, sprzedaży poręb leśnych, jakoteż i umowy co do wynagrodzenia za użytkowanie powierzchni i wnętrza dóbr donacyjnych dla celów przemysłu górniczego — mogą być przez zarząd państwowy rozwiązywane z uprzedniem na rok z góry wymówieniem.

Art. 8. Zarząd państwowy może żądać niezwłocznego rozwiązania wszelkich umów, zawartych przed objęciem przezeń dóbr donacyjnych, o ile prowadzą one do uszczuplenia całości tych dóbr lub narażają je na dewastację.

Art. 9. Wszelkie umowy lub tranzakcje, zawarte w celu ominięcia przepisów dekretu niniejszego, uchylenie się przed ich skutkami lub dla osiągnięcia celów z temiż przepisami sprzecznych — są nieważne.

Art. 10. Wszelkie zobowiązania przed wydaniem niniejszego dekretu zaciągnięte wobec donatarjusza, jako posiadacza dóbr donacyjnych lub względem osób prawa jego reprezentujących wykonane być mają do rąk zarządu państwowego, a to pod rygorem nieważności uiszczenia.

W szczególności do kas zarządu państwowego wpłacane być winny zarówno wszelkie należności z tytułu aljenacji części tych dóbr, jak też stanowiące dóbr donacyjnych intratę albo odsetki od kapitałów, uzyskanych za aljenowane przed wydaniem dekretu niniejszego części dóbr donacyjnych.

Sumy powyższe przechowywane będą w kasie państwowej Królestwa Polskiego na rachunku specjalnym dóbr donacyjnych.

Art. 11. Wydatki na organizację i utrzymywanie zarządu państwowego dóbr donacyjnych pokryte zostaną na rachunek ogólnego dochodu z tych dóbr osiągniętego.

Z tego źródła za zezwoleniem Rady Ministrów czynione być mogą wypłaty na rachunek bezspornych pretensji za poczynione w dobrach donacyjnych nakłady i inwestycje oraz w innych, zasługujących na uwzględnienie wypadkach.

Art. 12. Wszelkie nabyte przed ogłoszeniem dekretu niniejszego prawa do dóbr donacyjnych wykonywane odtąd być mogą nie inaczej, jak za uprzedniem zezwoleniem zarządu państwowego; dzierżawcy jednak, którzy objęli już dobra w swe posiadanie, i wogóle osoby, które na mocy posiadanych praw w dniu ogłoszenia dekretu niniejszego użytkują z dóbr donacyjnych lub jakiegokolwiek ich części — mogą w dalszym ciągu, aż do odwołania, realizować prawa, których faktyczne wykonywanie już się rozpoczęło, pod warunkiem zgłoszenia do zarządu państwowego w terminie 3-miesięcznym uzasadniających je tytułów i dokumentów. Prolongowane w ten sposób prawa do zarządu dóbr ograniczone będą tylko do czynności prostego zarządzania majątkiem.

Osoby, które nie zgłosiły w powyżej oznaczonym terminie swych praw, nie mogą powoływać się na nie w obronie przed odpowiedzialnością za czyny, po ogłoszeniu niniejszych przepisów bez zezwolenia zarządu państwowego względem dóbr donacyjnych spełnione.

Art. 13. Przedmioty ruchome, należące tytułem własności prywatnej do donatarjuszków lub innych osób, o ile znajdują się na terenie dóbr donacyjnych, zabierane być mogą przez właścicieli lub zbywane jedynie tylko po stwierdzeniu przez zarząd państwowy, że nie stanowią one przynależności dóbr donacyjnych.

Art. 14. Ktokolwiek rości jakiegokolwiek prawa lub pretensje do dóbr donacyjnych, nie wyłączając praw, wynikających z tytułu nadania, winien przedstawić zarządowi państwowemu wyszczególnienie swych praw i pretensji i uzasadniające je tytuły i dokumenty, a to:

w terminie rocznym, jeżeli posiadacz praw albo osoba do ich wykonywania upelnomocniona, ma zamieszkanie w Królestwie Polskiem, — i

w terminie trzyletnim, jeżeli posiadacz praw poza granicami Królestwa Polskiego przebywa i nie ma w kraju pełnomocnika.

Prawa i pretensje, w terminach powyższych niezgłoszone, ulegają przedawnieniu.

Przedawnienie to biegnie przeciwko małoletnim i bezwłasnowolnym z zastrzeżeniem dla nich regresu przeciwko opiekunom.

Art. 15. Z dniem ogłoszenia przepisów niniejszych zawieszona zostaje w stosunku do dóbr donacyjnych moc prawna przepisów o spadkobranii.

Art. 16. Przepisy wykonawcze do dekretu niniejszego oraz instrukcję w przedmiocie wprowadzenia i wykonywania zarządu państwowego nad dobrami donacyjnymi wyda Minister Rolnictwa i Dóbr Koronnych.

Art. 17. Przepisy dekretu niniejszego zyskują moc obowiązującą w dniu ogłoszenia w Dzienniku Praw Królestwa Polskiego.

Dan w Warszawie, dnia 4 listopada 1918 roku.

† *Aleksander Kakowski*
Zdz. Lubomirski
Józef Ostrowski

L. S.

Prezydent Ministrów:

Józef Świeżyński

Minister Spraw Zewnętrznych: *Głabiński*

Minister Skarbu: *Englich*

Minister Sprawiedliwości: *J. Higersberger*

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:

Antoni Ponikowski

Minister Rolnictwa i Dóbr Koronnych: *Wł. Grabski*

Minister Przemysłu i Handlu: *Andrzej Wierzbicki*

Minister Komunikacji: *W. Paszkowski*

Minister Ochrony Pracy: *J. Wolczyński*